27.3.2017

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Asia: HE 19/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 5 luvun 2 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esityksessä ehdotetaan *julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 5 luvun 2 §:n 3 momenttia muutettavaksi väliaikaisesti s.e. siihen lisättäisiin poikkeus korkeakoulututkintoon johtavien opintojen hankkimisesta työvoimakoulutuksena. Uuteen korkeakoulututkintoon johtavia opintoja voitaisiin hankkia työvoimakoulutuksena jo aiemmin korkeakoulututkinnon loppuun suorittaneelle henkilölle enintään 24 kuukauden ajaksi edellyttäen, että henkilö voidaan aikaisemman tutkintonsa perusteella hyväksyä sellaiseen koulutukseen, johon hakevien kelpoisuuden korkeakoulu on määritellyt erikseen. Hankittava koulutus olisi luonteeltaan muuntokoulutustyyppistä ja sillä tarkoitettaisiin sellaisia korkea-asteen tutkintoon johtavia opintoja, joihin henkilön aiemmin suorittaman korkeakoulututkinnon opintoja voidaan lukea hyväksi - näin uuden korkeakoulututkinnon suorittamiseen vaadittava koulutusaika olisi tavanomaista merkittävästi lyhyempi. Koulutukseen ottamisesta päättäisi korkeakoulu. Esityksen tavoitteena on työllisyyden edistäminen ja osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen erityisesti kasvavilla toimialoilla*.

Hallituksen esityksellä haetaan uutta mallia tukea osaajapulasta kärsiviä toimialoja, mikä on nähtävä myönteisenä. Esityksen perusteluissa todetaan, että ”*korkeakoulutukseen johtavista opinnoista pyydettäisiin lausunto opetus- ja kulttuuriministeriöltä*”. Yliopistojen näkökulmasta, myös niitä tulisi kuulla tässä hankintavaiheessa, joka perustuu arvioon alan koulutustarpeesta ja koulutusvolyymistä. Koska esityksen lähtökohtana on koulutusratkaisullisin keinoin edistää työllisyyttä nimenomaan kasvavilla toimialoilla, joilla osaajien puute uhkaa toimialan kasvua ja kehitystä, tällaisen koulutusinstrumentin käyttöä yliopistojen nk. hakupainealoilla ei tule mahdollistaa.

Esityksen perusteluissa todetaan, että tarkoituksena on myös hankkia kokemusta uudenlaisista koulutusmalleista ja –sisällöistä. Nykyisellään, koulutusportfoliossa on yliopistojen osalta käytössä tutkintoon johtavan koulutuksen ohella maksullinen täydennyskoulutus, avoin yliopisto-opetus ja erikoistumiskoulutukset. Erityisesti erikoistumiskoulutus hakee yhä paikkaansa koulutuskokonaisuudessa. On hyvä pysähtyä harkitsemaan uusien koulutuselementtien tuomista koulutuskokonaisuuteen, kun nykyiset toimintamuodot eivät ole vielä vakiinnuttaneet asemaansa.

Yliopistojen hakujärjestelmien näkökulmasta on olennaista, että korkeakoulu päättää koulutukseen ottamisesta ja määrittää koulutukseen

hakeutuvien kelpoisuuden. Nämä ovat keskeisiä elementtejä, joilla turvataan suoritetun tutkinnon laatu sekä varmistetaan opiskelijoiden edellytykset suoriutua koulutuksesta määräajassa.

Korkeakoulututkintoa suorittamaan hakeudutaan kilpailullisen valinnan kautta eli hallituksen esitys merkitsisi uuden erillisvalintaryhmän toteuttamista. Edelleen, korkeakoulujen opiskelijavalintojen aikatauluista täytyisi todennäköisesti kyetä joustamaan tällaisten hakijoiden tapauksessa, mikä puoltaa myös erillisvalinnan toteuttamista.

Koulutuksen toteuttamisen näkökulmasta on syytä todeta, että tällainen opiskelijaryhmä täydentää yliopistojen normaalia opiskelijavalintaa. Yliopistojen tulee kyetä varautumaan opetuksen käytännön järjestelyissä sekä henkilöstösuunnittelussaan myös lyhytaikaisesti lisääntyviin opiskelijamääriin opetuksen ja ohjauksen sekä tarvittavien palveluiden järjestämisen näkökulmasta. Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen ovat kannatettavia arvoja koulutuksen, myös työvoimapoliittisen koulutuksen järjestämisessä, mutta ne edellyttävät yksilöllistä arviointia ja harkintaa, joka on suurelta osin käsityötä.

Hallituksen esitys ei ota kantaa koulutuksen järjestämisen kielikysymyksiin. On syytä tuoda esille, että merkittävä osa erityisesti ylempiin korkeakoulututkintoihin liittyvästä opetuksesta tarjotaan yliopistoissa osittain tai kokonaan englanniksi. Tämä tulee ottaa huomioon, kun arvioidaan muuntokoulutustyyppisen koulutuksen järjestämispotentiaalia.

Esityksen perusteluissa todetaan, että laki olisi voimassa kuluvan vuoden loppuun asti siten, että sitä sovellettaisiin sellaisiin *opintoihin, jotka alkavat viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2017 ja päättyvät viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2019*. Aikataulullisesti tavoite, olettaen, että lakimuutos saatetaan voimaan kevään aikana, on erittäin haastava koulutuskokonaisuuksien hankkimisen ja opiskelijavalinnan toteuttamisen näkökulmista ja saattaa jättää pilotoitavien koulutuskokonaisuuksien määrän olemattomaksi.

Eija Zitting
Oppimispalveluiden päällikkö
Aalto-yliopisto